

Naturen og projektarealerne

Smag på Landskabet

Lisbeth Nielsen og Anna Bodil Hald

Natur & Landbrug ApS

*Temamøde om natur og biodiversitet i Smag på
Landskabet, 8. oktober 2014, Mols Bjerge*

Se "European Agricultural Fund for Rural Development" (EAFRD)

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvæg-
afgiftsfonden, Region Midtjylland samt kom-
munerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro
og Randers.

Naturen og projektarealerne

SPL Formål: Naturpleje og fremme af naturkvalitet

1. Hvordan knyttes naturen til produkterne?
2. Kan naturen på projektarealerne levere varen?
3. Hvorfor en plejeplan?
4. Eksempler på plejeplaner – forskellige niveauer
5. Plejeplaner og naturkød

1. Hvordan knyttes naturen til produkterne?

a. Ansvarsarter

- Mere konkret end "biodiversitet"
- Lettere at forholde sig til
- Indikerer seriøsitet

b. Troværdig" naturpleje"

- Dyr og areal hører sammen - gennemsigtighed
- Arealer med god natur at vise frem
- Der er et naturmål

1a. Ansvarsart per dyreholder – f.eks. vibefedt

Troværdighed

- En ansvarsart som dyreholder tager særligt vare på med græsning
- Det kræver viden om arealet
- Det kræver en målsætning for plejen

Det her kød er rigtig lækkert, det kan vi godt købe en anden gang

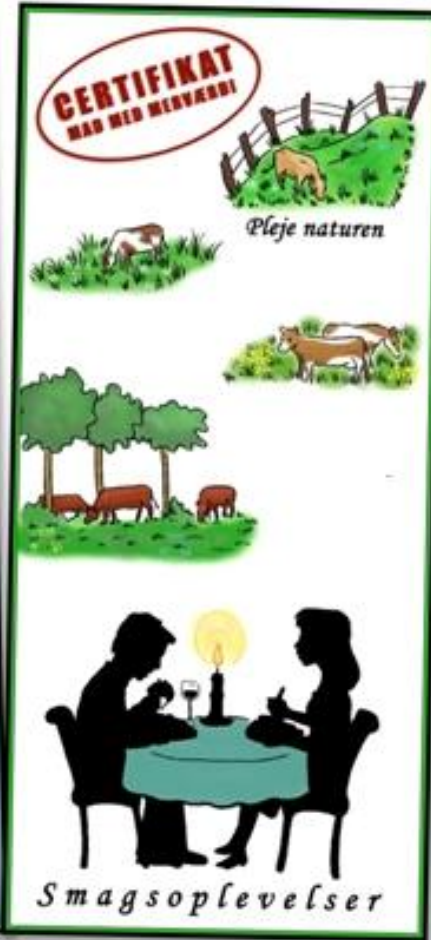
Ja, og det her kvæghold har sørget for at den lille kødædende plante, vibefedt, kan klare sig godt

Bulkvarer

Naturplejekød

Naturplejekød med merværdi:

- Produktet skiller sig ud fra bulkvarer - Stammer fra gode naturarealer
- Tydelig og enkel sammenhæng mellem naturpleje og produkt
- Troværdig naturpleje med ansvarsarter og naturmål giver forbrugertillid

Eksempel på utroværdigt naturkød

1b. God natur at vise frem: Dyreholder satser på gode arealer

1b. Et mål med plejen:

Naturpleje med både hoved og hjerte (gå ind for det)

F.eks. :

- Mål at vældområde ikke vokser til med pil

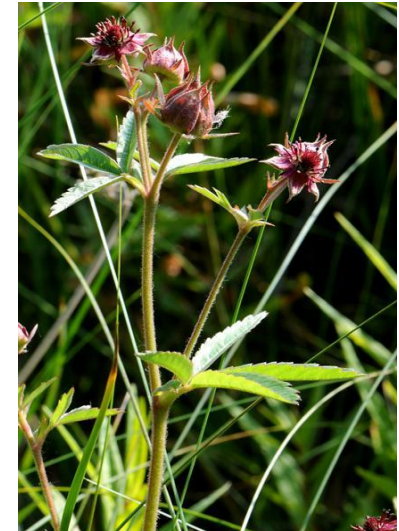
F.eks. :

- Mål at gøgeurt klarer sig og gerne breder sig - Tjek på dunhammer

2. Kan naturen på projektarealerne levere varen?

- Troværdige ansvarsarter fundet på alle projektarealer, på nær et enkelt
- Ansvarsarter dog med varierende naturkvalitets-score
- Der er natur at vise frem, dog ikke lige opmuntrende – hos en enkelt dyreholder kan vi ikke finde noget at vise frem
- Vi har formuleret en målsætning for alle arealer, men kun nogen af dem er plejet tilstrækkeligt

Ansvarsarter (synlige) - eksempler

Vibefedt
(7)
Sundsøre

Engblomme
(6)
Gryde Å

Plettet
gøgeurt (5)
Kastbjerg Å

Kragefod
(4)
Skjern Vest

3. Hvorfor en plejeplan?

- a. Plejeplaner til prioritering – kan ikke gøre det ideelt for alle organismer og områder
- b. Forskel på græsningspleje nu og ”i gamle dage”
- c. Hvad kan landmanden klare med græssende dyr?
- d. Supplerende indsatser?
- e. Sikre kontinuitet!

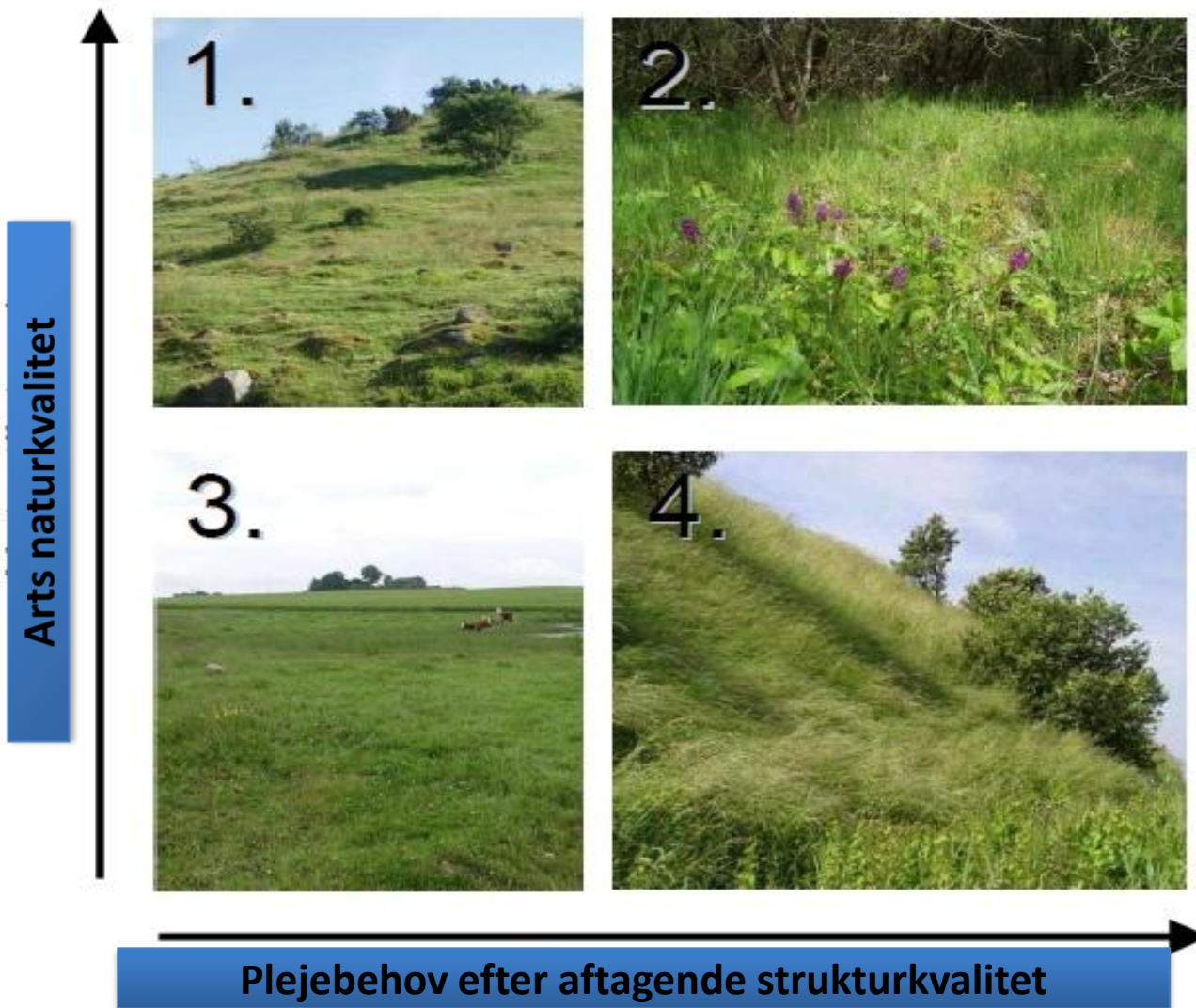
3a. Plejeplaner til prioritering – ikke én ideel plan for alle organismer og områder

- Ikke muligt at gøre et areal ideelt for alle organismetyper på samme tid
- Vurdere naturpotentiale/sårbare arter på givet areal
- Overblik -> Hvor sætte ind med plejen først?
- Hvordan sætte ind?

Ex. Kan ikke gøre noget for hedepletvinge hvis der ikke er fødegrundlag for denne kræsne art (djævelsbid)

Kan gøre noget for køllesværmer hvis blåhat – og blåhat blomster kan sikres

Prioritering: 1. til 4. prioritering Bevarer og sikrer de sårbare arter i naturen

3a. Hvad hvis vi ikke prioriterer – bare satse på ekstensiv afgræsning?

- Ekstensiv afgræsning kan fungere godt på areal i balance og med alsidig og god natur i blomstring

3a. Hvad hvis vi ikke prioriterer – bare satse på ekstensiv afgræsning?

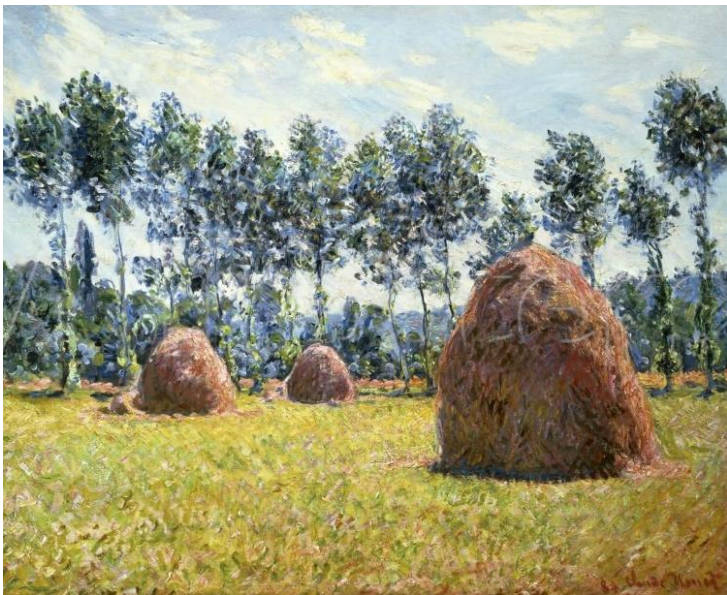
- Ekstensiv afgræsning ikke godt på areal med f.eks. stor grad af problemarter, f.eks. agertidsel, eller tilgroningsproblemer

3b. Forskel på græsningspleje nu og ”i gamle dage”

Afgræsning i gamle dage var ekstensiv (kontinuitet og mindre næringsbelastet) – mere brug for at udnytte arealerne – også til vinterfoder.

Chancen for god pleje var højere end når der styres efter tilskud (undergræsning/glatbarberet)

3c. Plejeplan - Hvad kan landmanden klare med græssende dyr?

Hvis der er **problemarter** kan landmanden optimere græsningsintensitet på tidspunkt for størst effekt
f.eks. tagrør og blåtop – godt med græsning forår
f.eks. star-arter – bedst græsningseffekt efterår

Hvis særlige **hensyn til fugle** - optimere græsningsintensitet, når størst effekt uden redetramp
f.eks. efterårsgræsning, så der er lysåbent til ynglende engfugle næste forår

Hvis særlige **hensyn til botanik/insekter** – optimere efter god struktur
f.eks. midtsommer græsningspause på overdrev

3c. Hvad kan landmanden klare med græssende dyr?

Græsningspauser giver plads til blomstring/ insektliv

3d. Hvorfor en plejeplan? – er der behov for supplerende indsatser?

- Dyreholdet kan åbne op i trævegetation – men skal undertiden have maskinel hjælp til adgang
- På et areal tilgroet med brombær, tidsler, gyvel m.v. kan afpudsning hjælpe godt på vej – også bedre dyrevelfærd
- Megen vissen vegetation – en indledende afpudsning kan nogle steder være godt – godt for natur og dyrenes tilvækst

3e. Hvorfor en plejeplan? – Sikre kontinuitet!!!

Den stabile drift ”i gamle dage” er væk.

Nu er der:

- Skiftende ejer
- Skiftende forpagter
- Skiftende dyreholder
- Skiftende dyr (individ, race)
- Skiftende tilskudsregler

Plejeplanen kan give kontinuitet i målsætning for arealets natur og i arbejdet med naturfremme på arealerne

4. Eksempler på vore plejeplaner – forskellige niveauer

- Gennemgang af eksempel
- Diskussion af hvad der er praktisk muligt
- Diskussion af hvad gør landmanden og hvad gør kommunen?

4. Plejeplaner – Den grundige

- Tænkt som udviklingsgrundlag
- Tænkt som muligt grundlag for tilskud og kontrol
- Tænkt som et redskab, hvor der kan følges op på effekt af naturplejen – f.eks. hvordan har cirklerne det om 3-5 år?
- Tænkt som dokumentation til kommuner
- Spørgsmål hvor meget kommuner vil indgå i godkendelse af plejeforslag

4. Plejeplaner – Landmandsudgave

- Kort ekstrakt af den grundige - fylder 2 sider
- Altid §3 udpegninger
- Altid ansvarsarter
- Områdeinddeling med mål på langt og kort sigt
- Forslag til hvordan mål på kort sigt opnås
- For nogle målsætninger kan det diskuteres om det er landmandens eller kommunens opgave?

4. Plejeplaner – Ideer til naturpleje

- Delområde valgt ud fra bedste viden/erfaring
- Kun et udvalgt delområde beskrives (+ plejeforslag)
- Plus- og minusarter på delområdet
- Hvordan fremme/hæmme arterne i delområdet
- Plejemål for struktur for delområde

Kan ikke tage højde for hele folden (overblik)

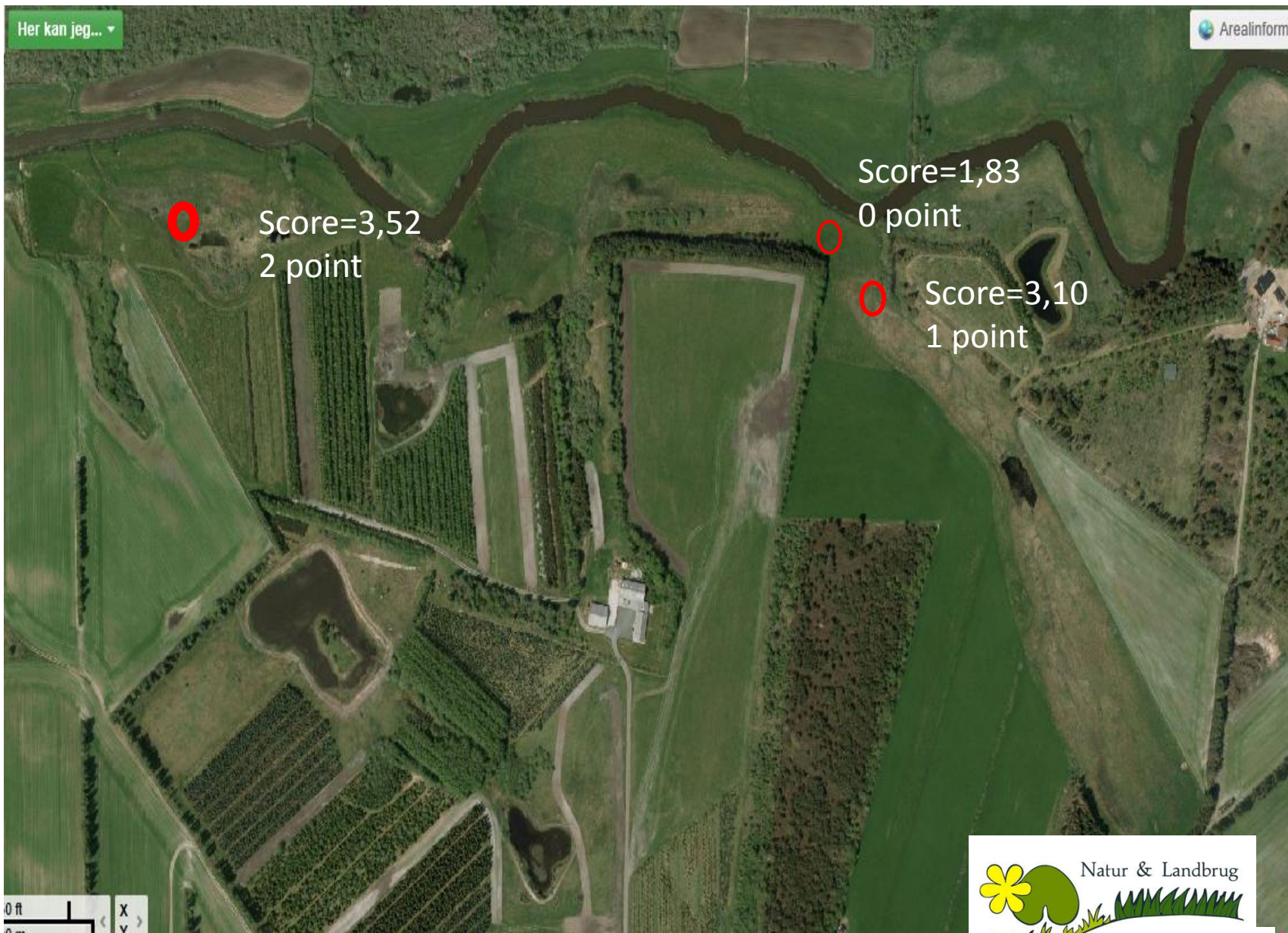
4. Plejeplaner – forskellige niveauer, oversigt

	Grundig plan	Landmands udgave	Ideer ud fra delområde
Områdeinddeling i forh. til plejebenhov	x	x	
§3 beskrivelse	x	x	x
Natura 2000 (Prior) og HNV-kort	x		
Naturkval. score og landsgennemsnit	x		
Ansvarsarter	x	x	
Plus- og minusarter	x	(x)	(x)
Artsbeskrivelse i områder - Excel lister foreligger	x		
Georefererede dokumentations cirkler	x		
Strukturbeskrivelse og ideal	x		
Lang- og korttidsmål samt metode til at nå disse	x	x	(x)
Anbefalinger for delområde			x

Plejeplaner med artsmonitoring kan forbedre prioritering for tilskud
 – HNV-værdier er et værktøj i udvikling

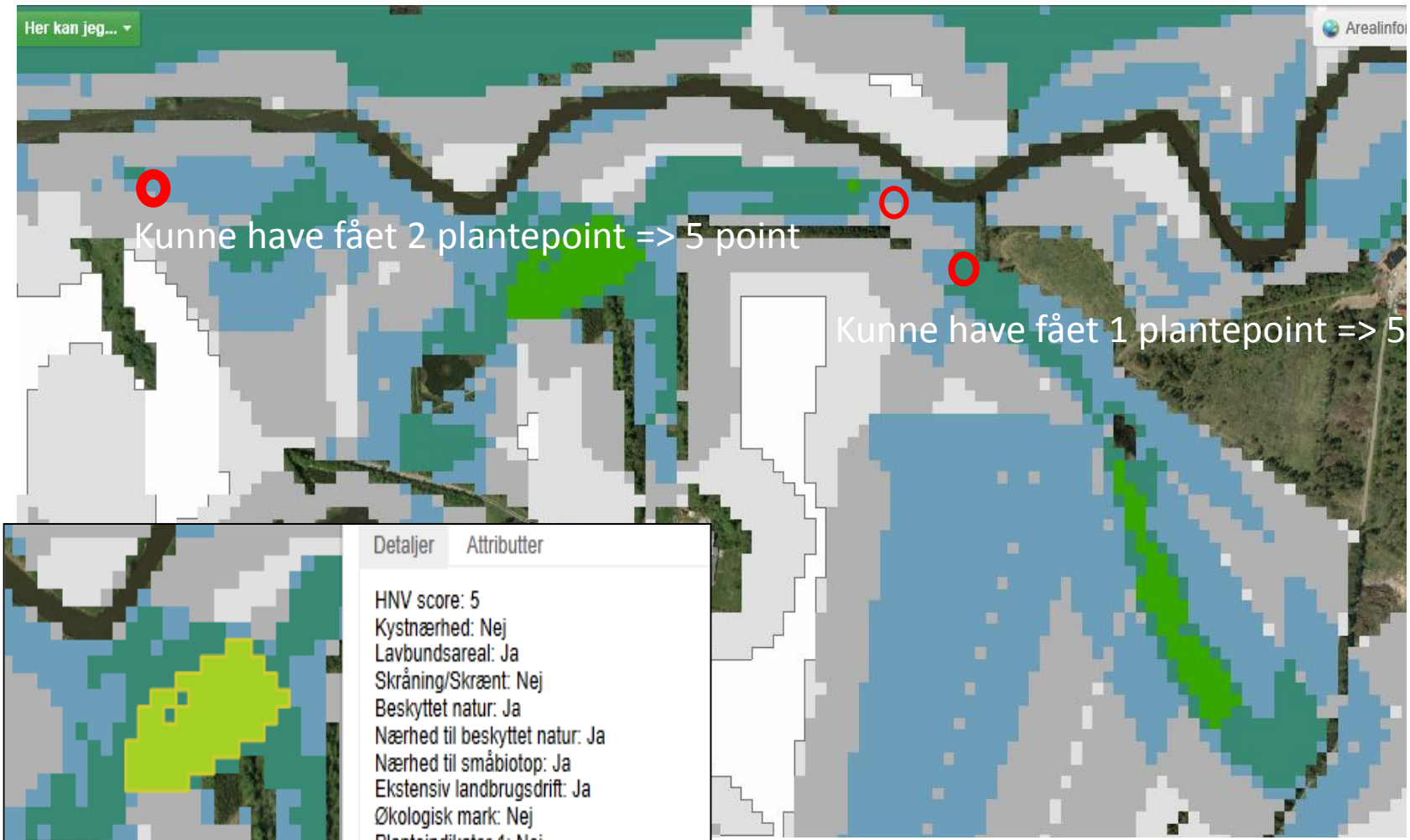

Storå-lokalitet- cirkler, artsscore i SPL

Storå-lokalitet - HNV. Ekstra plantepoint opnået

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14

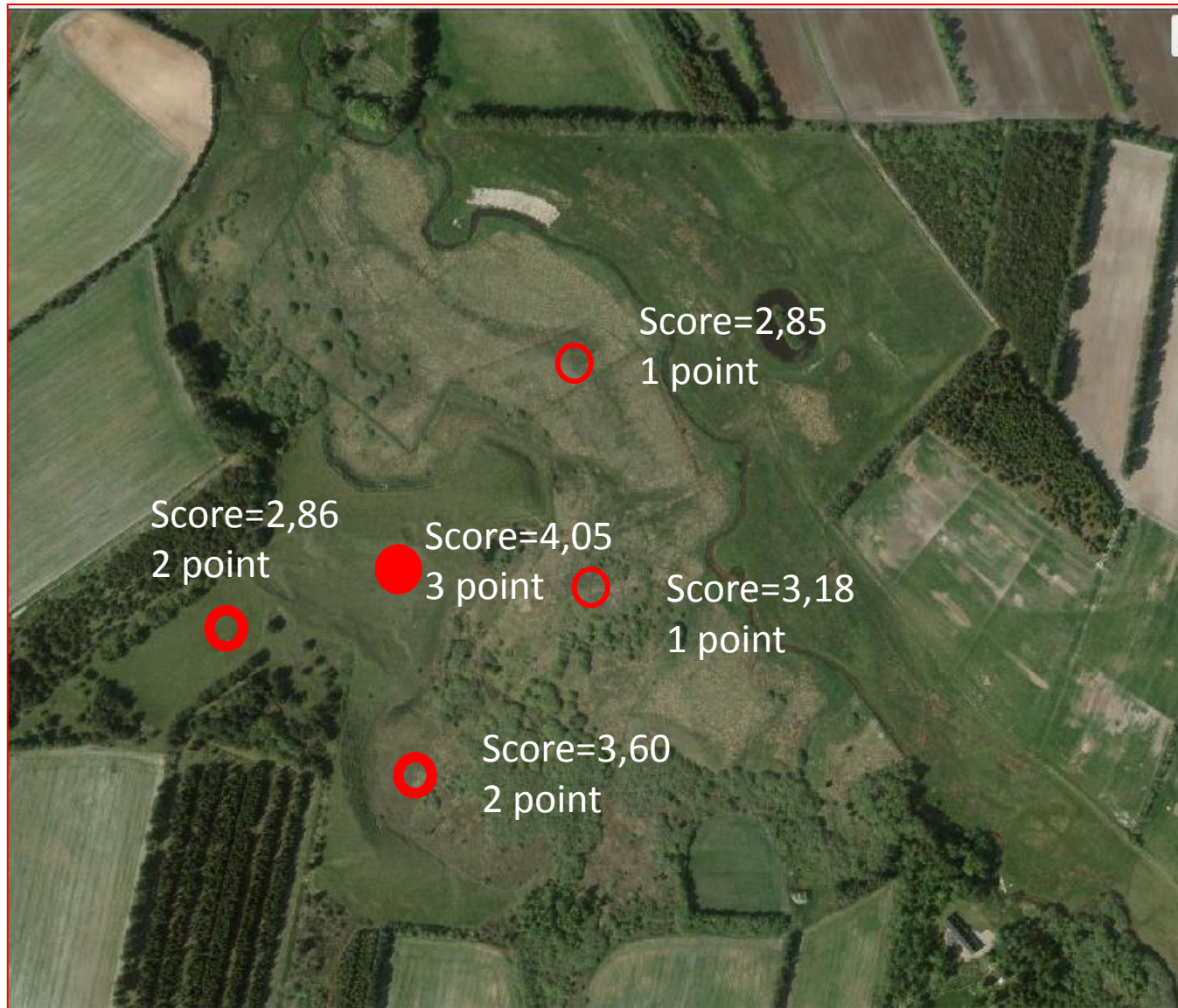
Kunne have fået 2 plantepoint => 5 point

Kunne have fået 1 plantepoint => 5

Detaljer	Attributter
HNV score: 5	
Kystnærhed: Nej	
Lavbundsareal: Ja	
Skråning/Skrænt: Nej	
Beskyttet natur: Ja	
Nærhed til beskyttet natur: Ja	
Nærhed til småbiotop: Ja	
Ekstensiv landbrugsdrift: Ja	
Økologisk mark: Nej	
Planteindikator 1: Nej	
Planteindikator 2: Nej	
Planteindikator 3: Nej	
Forekomst af rødlistet/bilags art 1: Nej	
Forekomst af rødlistet/bilags art 2: Nej	
Levesteder: Nej	

Gryde Å – lokalitet. Cirkler, score i SPL

Gryde Å lokalitet – HNV. Ekstra plantepoint opnået

Gryde Å-lokalitet- HNV. Ekstra plantepoint

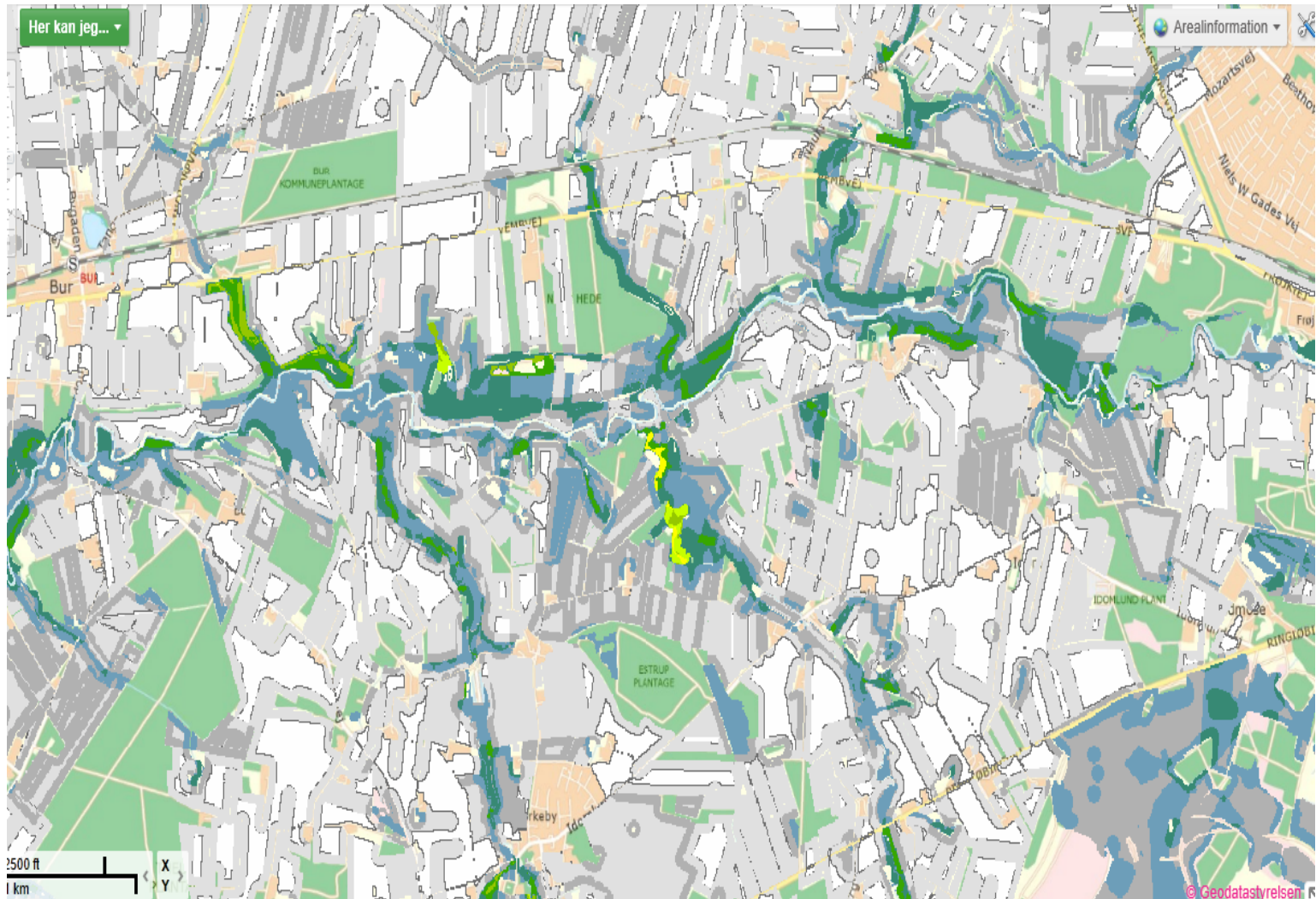
Temanavn: HNV-Indikatorkort

[Zoom til objekt](#) | [Panorer til objekt](#) | [Dan er](#)
[Eksporter objekternes vedhæftninger](#)

Detaljer Attributter

HNV score: 8
Kystnærhed: Nej
Lavbundsareal: Ja
Skråning/Skrænt: Nej
Beskyttet natur: Ja
Nærhed til beskyttet natur: Ja
Nærhed til småbiotop: Ja
Ekstensiv landbrugsdrift: Ja
Økologisk mark: Nej
Planteindikator 1: Ja
Planteindikator 2: Ja
Planteindikator 3: Ja
Forekomst af rødlistet/bilags art 1: Nej
Forekomst af rødlistet/bilags art 2: Nej
Levesteder: Nej

HNV-kort. Eksempel fra en kommune

5. Plejeplaner og naturplejekød

Hvilken kontrol af sammenhæng kød og natur?
Plejeplan som dokumentation for naturplejekøds
merværdi?

Forslag??

